

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ СУЇЦИДУ

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Спеціалізація 053 “Психологія”

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «29» серпня 2021 р.

Івано-Франківськ – 2021

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологія суїциду
Викладач (-і)	Кандидат психолог.н. Шкраб'юк Вероніка Степанівна
Контактний телефон викладача	0976128216
E-mail викладача	veronika.shkrabiuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	кожний 3-й четвер місяця
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Місце навчальної дисципліни «Психологія суїцидальної поведінки» визначається фундаментальною роллю для майбутніх психологів знань, вмінь та навичок з організації психологічної діагностики та корекції поведінки осіб з аутоагресією; важливістю здійснення заходів з питань профілактики самогубств серед різних категорій населення. Дисципліна поєднує теоретичні та прикладні аспекти таких галузей знань як «Загальна психологія», «Клінічна психологія», «Психодіагностика», «Вікова психологія», «Соціальна психологія» та ін.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є: розкрити значення даного курсу у структурі практичної діяльності психолога; ознайомити студентів з історико-філософськими та соціально-психологічними теоріями суїцидальної поведінки; розширити теоретичні уявлення про індивідуально-психологічні особливості особистості суїцидента; поглибити наукові уявлення про види та методи діагностики, корекції та профілактики аутоагресивної поведінки особистості.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є: вивчення індивідуально-психологічних та патопсихологічних особливостей осіб, схильних до аутоагресивної поведінки та суїциду; поглиблення теоретичних знань про соціальні та соціально-психологічні явища, які провокують суїцидальну поведінку; оволодіння навичками роботи з психологічними техніками та методами діагностики аутоагресивної активності; ознайомлення із специфікою надання психологічної допомоги суїцидентам; підбір ефективних методів впливу на аутоагресора в кризових ситуаціях та особливості корекції постсуїцидального стану; розроблення заходів профілактики суїцидальної поведінки.</p>	
4. Загальні і фахові компетентності	
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p>	

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись.

Фахові компетентності:

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій, аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, заходи промоції збереження здоров'я населення.

5. Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальну програму психологічної реабілітації.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

6. Організація навчання

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна/заочна)
лекції	12/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5- й семестр	053 Психологія	3 курс	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год. (денна/заочна)		
	Лекції	Заняття	Самостійна робота
Тема 1. Загальна характеристика аутоагресивної та суїцидальної поведінки	2/2	2/2	8/10
Тема 2. Детермінанти суїцидальної поведінки	2	2	8/12
Тема 3. Особистісні передумови суїцидальної поведінки		2	8/12
Тема 4. Соціально-психологічні особливості суїцидальної поведінки різних груп населення	2	4	8/12
Тема 5. Психодіагностика суїцидальної поведінки	2	2/2	8/10
Тема 6. Методи психологічної профілактики та корекції суїцидальної поведінки	2/2	4/2	10/12
Тема 7. Психологічна допомога близьким та рідним суїцидента	2	2	10/12
	ЗАГ.:	12/4	18/6 60/80
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>У результаті засвоєння дисципліни «Психологія суїцидальної поведінки» студент може набрати максимально 100 балів.</p> <p>T1, T2, T3, T4 Усне і письмове опитування на семінарських заняттях - 5 б. Контроль самостійної роботи (презентація, реферат, письмове повідомлення тощо) – 10 б. Тестування (T1,T3,T4 по 10 б.) – 30 б.</p> <p>T5, T6, T7, T8,T9 Усне і письмове опитування на семінарських заняттях - 5 б. Контроль самостійної роботи (презентація, реферат, письмове повідомлення тощо) – 10 б. Тестування (T6,T7,T8 по 10 б) -30 б. Контрольна робота–10 б</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>		

Вимоги до письмових робіт

Критерії оцінки тестового контролю:

9-10 балів «відмінно» - студент дав не менше 90% правильних відповідей;

7-8 балів «добре» - студент дав не менше 70% правильних відповідей;

5-6 балів «задовільно» - студент дав не менше 50% правильних відповідей;

1-4 бали «незадовільно» - студент дав менше 50% правильних відповідей;

0 балів - завдання відсутнє.

Критерії оцінки реферату/письмового повідомлення:

9-10 балів (відмінно): тема реферату/письмового повідомлення актуальна та відзначається практичною значущістю; у роботі здійснено критичний огляд визначень різними авторами, наведених в різних джерелах; матеріал роботи добре структурований, логічно викладений; роботу оформлено з дотриманням встановлених правил; студент демонструє здатність робити у рефераті/письмовому повідомленні логічні висновки та узагальнення; проявляє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання.

7-8 балів (добре): тема реферату/письмового повідомлення актуальна; у роботі здійснено аналіз основних аспектів проблеми; використано джерела, які дають змогу розкрити теоретичні й прикладні аспекти теми; матеріал реферату/письмового повідомлення загалом структурований, логічно викладений; оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам; студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно викладає матеріал; демонструє здатність робити логічні висновки та узагальнення; але не в повній мірі може аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; недостатньо використовує фактичні та статистичні дані.

5-6 балів (задовільно): тема реферату/письмового повідомлення не є актуальною; у роботі здійснено поверхневий аналіз основних аспектів проблеми; використані джерела не дають можливості повністю розкрити проблему; реферат/письмове повідомлення містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст; робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є суттєві недоліки.

3-4 балів (незадовільно): завдання виконане частково; студент не висвітлює дискусійну тему або висвітлює її неправильно; текст реферату/письмового повідомлення є повністю ідентичним тексту підручника чи конспекту або повністю ідентичним реферату/письмового повідомлення іншого

студента на таку ж тему.

1-2 бали (незадовільно): завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті теми реферату/наукового повідомлення; робота не оформлена, здана не вчасно чи відсутня.

0 балів – завдання відсутнє.

Критерії оцінки презентації:

9-10 балів (відмінно): у презентації відображено глибоке, чітке розуміння та усвідомлення матеріалу, аналітичний та творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю, логічністю та послідовністю.

7-8 балів (добре): у презентації містяться важливі твердження щодо проблемних питань, презентація має в основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають її тематику; прослідковується певна логічна структура в розміщенні інформації; презентація починається із вступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих наукових моментів та висновків; не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені.

5-6 балів (задовільно): презентація сфокусована на темі, але поверхнево висвітлює її; естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення); важко вловити структуру подання інформації; немає посилань на використані джерела або не всі правильно оформлені.

3-4 балів (незадовільно): завдання виконане частково; презентація студента не містить відповідь на поставлене завдання, не є аргументованою; не містить посилань на джерела, що вивчаються; не містить аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій, свідчить про наявність значних прогалин у знаннях студента, викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень.

1-2 бали (незадовільно): завдання практично не виконано, презентація не розкриває сутності питання, або допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента, або їх безсистемність та поверховість, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни; наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння

теми, презентація не оформлена, здана не вчасно чи відсутня.

0 балів – завдання відсутнє.

Критерії оцінки контрольної роботи:

10-9 балів «відмінно» - студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей на контрольні запитання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

7-8 балів «добре» - студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей на контрольні запитання, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

5-6 балів «задовільно» - студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей на контрольні запитання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-4 бали «незадовільно» - частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей на контрольні запитання, допускаючи при цьому суттєві помилки.

0 балів - завдання відсутнє.

Критерії усного і письмового опитування на семінарських заняттях здійснюються за 5-бальною шкалою.

5 балів «відмінно» - ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, які розглядаються на семінарі. Знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до виконання завдань не лише у форматі репродукції, а й з елементами креативності.

4 бали - «добре» - ставиться за наявність у студента знань щодо більшості питань, які розглядаються на семінарському занятті. Притім, знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).

3 бали «задовільно» - ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з теми семінару, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.

2 бали «незадовільно» - ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з теми семінарського заняття, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і

	неправильно трактує.
Семінарські заняття	Теми семінарських занять: 1. Загальна характеристика аутоагресивної та суїцидальної поведінки 2. Детермінанти суїцидальної поведінки 3. Особистісні передумови суїцидальної поведінки 4. Соціально-психологічні особливості суїцидальної поведінки різних груп населення 5. Психодіагностика суїцидальної поведінки 6. Методи психологічної профілактики та корекції суїцидальної поведінки 7. Психологічна допомога близьким та рідним суїцидента
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі оцінювання рівня досягнення програмних результатів студентами і зарахування всіх виконаних ними завдань. Для цього отримані бали сумуються, а їх кількість повинна бути не меншою, ніж 50 балів.
Підсумковий контроль	Зазначити: форму контролю (залік, екзамен); форму здачі (усна, письмова, комбінована); структуру білета і розподіл балів за завдання
8. Політика навчальної дисципліни	
Письмові роботи: ..... Академічна добросовісність: Відвідування занять Політика курсу «Психологія суїцидальної поведінки» передбачає прездачу усіх невиконаних завдань внаслідок серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, які слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, виконати самостійну, тестові завдання тощо). У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобросовісності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (у разі якщо він не відпрацює пропущені заняття і не виконає обов'язкову навчальну програму). Якщо студент не ліквідував заборгованість і не набрав мінімум 50 балів, він буде спрямований на повторне вивчення навчальної дисципліни.	
9. Рекомендована література	
Основна:	
1. Гура С.О. Психологія суїциду / Х. : НУЦЗУ, 2016.129 с. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.twirpx.com/file/2140201/ 2. Войтко В. Характерні особливості суїциду та суїцидальної поведінки: [навчально-методичний посібник]. Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2016. 44 с.	

3. Суїцидальність в Україні: кримінологічна характеристика та протидія: монографія / В. В. Шкуро ; За наук. ред. д-ра юрид наук., доцента Ю. В. Орлова; Кримінологічна асоціація України. Харків: Панов, 2017. 262 с.

4. Шкраб'юк В.С., Хрущ О.В. Технології профілактики суїцидальної поведінки дітей та підлітків. Впровадження інноваційної освітньої парадигми в гірських школах Українських Карпат / за наук. ред. М. П. Оліяр. Івано-Франківськ, 2019. С. 389-396

Допоміжна:

1. Музиченко І.В. Шляхи подолання дитячої психотравми в діяльності працівників психологічної служби: [метод.рек.] / Музиченко І.В., Ткачук І.І. – Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. – 88 с.

2. Шкуро В. В. Суїцидальність в Україні: кримінологічна характеристика та протидія : монографія. Кримінологічна асоціація України. – Харків : Панов, 2017. – 262 с.

Інформаційні ресурси

1. http://www.ereading.club/bookreader.php/1023474/Isaev_D._Psihologiya_suicidalnogo_povedeniya.html2.

2. http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/671/Zmist_Vstup.pdf

Викладач – Шкраб'юк Вероніка Степанівна